

המצויים לרשות צרכים כאלה רחוקים מאוד מלהיות מספיקים.

מושכל-ראשון הוא באסטרטגיה כי המאמץ לחפות על כל נקודה ונקודה — הוא אותה טעות שורשית של "נסיון להיות חזק בכל מקום" — היא היא הפגור-מה שבתכניות. ואילו בתכונה הגנתית הנסיון להת-כונן בבת-אחת לקראת כל המצבים האפשריים, הנו בגדר טעות-יסוד גורלית עוד יותר, באשר זו מקדי-מה לעבור אל תחום-הביצוע ומזכות את משאבי-היסוד. אילו זכו הגורמים החדשים בהערכה מציאו-תית — כי או היה הדבר מעניק לנו מידת בטחון רבה יותר (ע"י שהיינו או "מטפלים" ראשונה בדב"רים שהם, "ראשוניס-במעלה") והיתה משנה לטובה את האופק והסיכויים הכלכליים של בריטניה בכל-לותם.

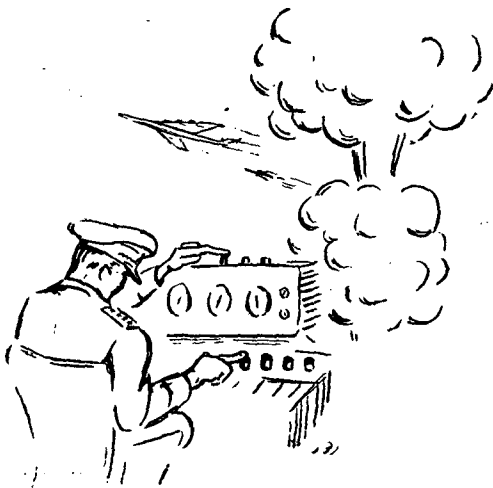
דומה לאלה שבמלחמת-העולם ה-2 — וביתוד, שתכ-ליתו החיונית היא למונע מלחמה, ולא-ודוקא לשאוף להגשים את המושג, שכיום הפך מיושן וחסר-טעם, של "זכייה במלחמה". על-כן — יש-ויש מקום לקי-מוצים גדולים בכוחות ההפצה מן הסוג הרגיל, ובציי-מלחמה, כי אם מודים עתה רשמית בכך ששום מערכת הגנה אירית שבנמצא, או הגראית באופק, אינה מסוגלת למנוע חדירה נושאת-שואה ע"י "מפציצי-מימן" — הרי גובר עד-מאוד הספק אם יש עוד ערך-חיובי כלשהו בהוצאות הגדולות של הגנה אירית.

אור-א היה תכנון-מחדש כזה של התכונה-ההגני-תית עשוי לשחרר אחוז גדול יותר של הכוחות-הפעילים לטיפול במצבי-חירום מקומיים באזורים מרוחקים. ואילו במסיבות הקיימות עתה הרי הכוחות

קפיטן ס. פולס

ב. משמעות סיכומי-נאט"ו ל-1955

הרי ההודעה הרשמית שפורסמה עם סיומו היתה בגדר תעודה פורמלית ואפילו חנירת. אורח בן כוכב אחר לו היה מזדמן לכדור-ארץ זה, היה ודאי תמה, בקראו באותה הודעה, לאחר עיינו בעתונות, לעובדה כי מראשיתה ועד סופה אין היא מזכירה כלי-נשק אטומיים כלל ועיקר. יתכן והיה מחליט כי תושביו של כוכב-לכת זה צבועים הנם עד-היסוד.

תכנון על שימוש בכלי-נשק אטומיים

למועצת ה-ברית האטלנטית, אשר אישרה את קוי התכונה הצבאית והאסטרטגית לקראת שנת 1955, נודעה חשיבות למעלה מזו שיש ליחסה ל-מושב ממוצע של מועצה כזאת. הרצאתו (כיום אפשר כבר לומר — הרצאתו המפורסמת) של פילד-מרשל לורד מונטגומרי העלתה מחשבות בלב כל אחד ממשתתפי המועצה, אולם במיוחד בלב אלה אשר ייצגו את המדינות הקטנות — שאף אחת מהן אין לה כלי-נשק אטומיים, ושאחדות מהן פגיעות במיוחד להללו. חרדה לא מעטה (הגם שהיתה זו חרדה שמקורה בתדהמה, ולא כתגובה ציונית) נתעוררה בשל כך שכוחות נאט"ו עתידים להשתית את תכונם על הנחת השימוש בכלי-נשק אטומיים.

האם פירושו של דבר — שאלו הם את עצמם — כי מכשירים זוועיים-מות אלה יגיעו אבטומטית לידי הפעלה? האם פירושו של דבר כי לפיקוד הצבאי העונקה הזכות להלום, במסיבות מסוימות, מהלומה כזו מבלי להמלך בממשלותיהן של מדינות-הברית? תכנון וארגון אטומיים של הכוחות" — האין כרוכה בכך ודאות כי ישתמשו בכלי-נשק אטומיים כבר בשלב המוקדם ביותר של כל מלחמה-רבתי שבו-עתיד? האם רצוי לפעול מעתה לפי קוים אלה? האם זה בגדר הכרח?

בהשואה לויכוחים ולסברות אשר קדמו למושג,

בהסתירו את תורת הצאר לבטל צו גיוס כללי שעמד להופיע.

בדבריו אמר מר ספאק בין השאר כי יהיה צורך לשמור בסוד מוחלט את הסידורים הנקבעים לצורך קבלת אישורי-המשלוח לצעד הנ"ל. הדיני מסכים אתו הסכמה שלמה, ואני תקוה, כי התלטה זו בענין סודיות הסידורים תקיים בהקפדה; רבים מדי היו בזמן האחרון גילויים ופרסומים שונים אשר יש לשער כי נעשו למען הרם את רוחו של הציבור. אולם תכופות עלה מחירם מבחינה בטחונית על הטובה שהיתה עשויה לצמוח מהם. אני עצמי היתי נוטה לומר כי קביעת כלל אשר לפיו לעולם אין להשתמש בכלי נשק אטומיים מבלי הסכמתן של י"ד ממשלות יהיה בה משום תפישת המרובה. אפשר ומלחמה תסתיים — ותסתיים לא באופן הרצוי — בטרם תושג הסכמה זו. עם זאת ודאי שהכל יודו כי העקרון נכון הנו. ממשלות, ולא אנשי-צבא הן שצריכות לשמור את ההחלטות בידיהן, ויש לפתוג כך לגבי ברית-מדינות ממש כאשר לגבי מדינה בודדה. האמת היא שההבדל היחיד בין שני המקרים מונח בכך שבמקרים בהם חברית מורכבת משותפים רבים — כבמקרה של נאט"ו — קשה יותר להבטיח כי ההחלטות תתקבלנה במהירות מספקת.

*

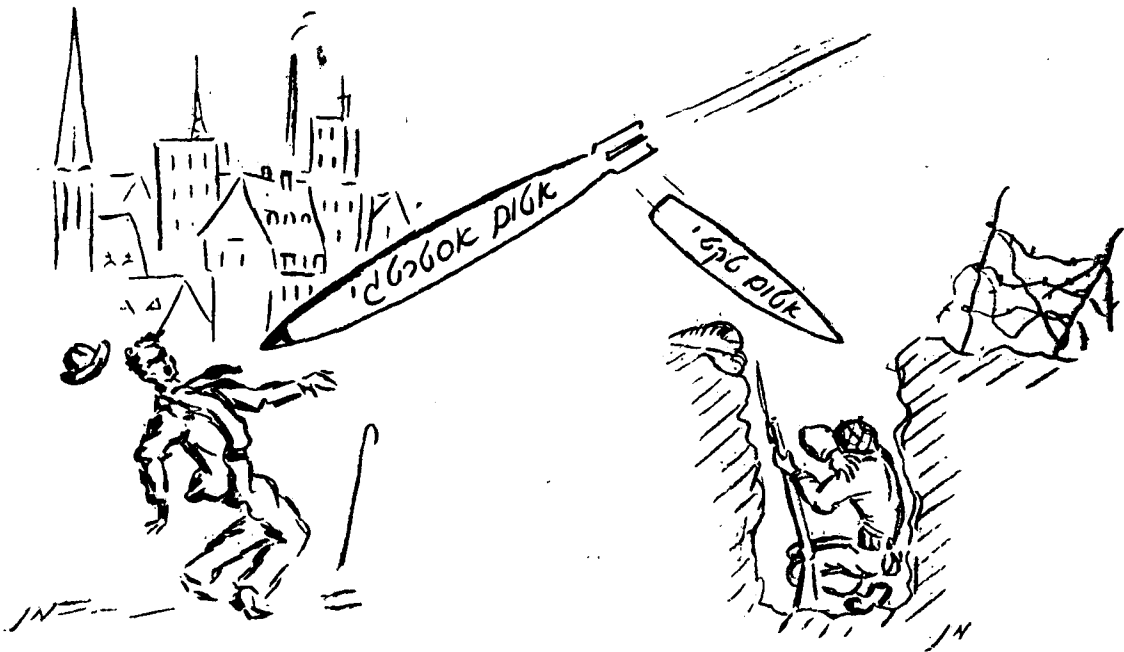
* *

אם כי לגבי הכוחות הצבאיים של נאט"ו החזנים בגרמניה נקטו כבר בצעדים לקראת שימוש צבאות נאט"ו בכלי נשק אטומיים-טקטיים, עומדים צבאות אלה למעשה באותו מעמד עצמו כאשר במשך השנתיים-שלוש האחרונות. על כן, לא היה קושי לגביהן, לו נצטרכו להכנס למלחמה בה לא יופעל השימוש בכלי נשק אטומיים. אולם, לאחר שיוגשם הארגון-מחדש של הכוחות המזוינים, הנובע מן ההחלטות החדשות שנתקבלו בארה"ב ובממלכה-המאוחדת — ויתכן ונדבר זה לא יקום לפני שנתיים-שלוש, יהיה זה כמעט לגמרי בלתי-אפשרי להשתמש בגייסות אלה שימוש מלא במלחמה אשר תנהל לפי "קיום טרום-אטומיים".

להלכה, יתכן ואפשר לנהל מלחמה בכלי-נשק אטומיים-טקטיים מבלי להשתמש באלה האסטרטגיים; ברם, למעשה, אין אני סבור כי הדבר אפשרי. אכן, ענין זה ראוי הוא כי יעיינו בו ויש-קלוהו גוספות, כי בעוד שכלי הנשק האטומיים-הטקטיים מכוונים, בעיקרם, נגד הכוחות-הלוחמים של היריב, הרי השימוש בכלי הנשק האסטרטגיים

אולם איש לא יצא לבקר את הצורה שניתנה לאותה הודעה, הכל ידעו מובנה מהו. ואם נשאר צל-צלו של ספק בקרב מוחות תמימים-יותר, הרי אחד מחבריה של המועצה, מיניסטר החוץ הבלגי, מר ספאק, בירד את הכל ברר היטב במסיבת עיתונאים אשר נתקיימה מיד לאחר הנעילה. הדבר רב-המשקל באמת שבאותה הודעה היתה פסקה קצרה אחת שהופיעה בערך באמצע התעודה. אלמלא הדברים שהופיעו כבר לפני כן בעתונות-העולם לא היתה ודאי פסקה זו מושכת את תשומת לבו של איש. והרי לשונה: "המועצה עיינה בדין וחשבון של הועדה-הצבאית בענין המבנה התכליתי ביותר בשי-ביל העצמה הצבאית-ההגנתית של נאט"ו למשך מספר השנים הקרובות, תוך התחשבות במגמות ההתפתחות החדשות באשר לכלי-נשק ולאורחי-פעולה. היא סמכה ידה על דין-וחשבון זה בתור בסיס לתכנון והכנות הגנתיים על-ידי השלטונות הצבאיים של נאט"ו, בציניה כי אין באישורה זה משום יפוי כוח לאחרים לשאת באחריות המוטלת על הממשלות באשר לקבלת ההחלטות על הפעלתן של התכניות במקרה של פרוץ פעולות-איבה.

פירושו של כל זה הוא כי גנרל גריונטר (ה) מצביא העליון של כוחות נאט"ו באירופה) מוסמך להתכונן לקראת עריכת מלחמה אטומית, אולם ה-החלטה על שימוש בפועל בכלי-נשק אטומיים ש-מורה בידיים אורחיות, ברור הוא כי חשיבות חיונית נודעת לאותם סדרים אשר יקבעו לקבלת החלטה כזו לכשיבוא הצורך בה. אפשר להפסיד מלחמה באם המנגנון שיקבע לכך לא יפעל אז כראות; מאידך גיסא, אפשר לגרום למלחמה כי תקדים ותפרוץ ללא הכרח ולעולם כי יחרב — באם ה-מנגנון יפעל בקלות יתרה, מבלי מכשירי הבוחן-והמעצור ההכרחיים. אין זו בעצם בעיה חדשה, הגם שכיום חריפה היא מבעבר. בתקופה שבין 1866 ו-1914 — שאפשר לכנותה תקופה בה הגיע גורם הגיוס-הכללי אל שיא חשיבותו — עשויה היתה ההכרזה על גיוס להביא לידי ודאות פרוץ המלחמה; אולם מדינאים ששאפו למניעת מלחמה היו מתאמ-צים לדחות ככל האפשר את מועד ההכרזה. המטות הכלליים בהיותם חוששים בכנות כי אויבים-בכוח יקדימו וכי אי-הפעולה יציגם חשופים בפני תוק-פנות, היו לוחצים על ממשלותיהם לבל תהססנה. אפשר ויש עוד מי שזוכר כי מיניסטר מלחמה רוסי, גנרל סוחומלינוב, עשה ביולי 1914 מצעה מחפיר

„כלי-נשק אטומיים טקטיים מכוונים נגד הכוחות-הלוחמים, ואילו האסטרטגיים — לאוכלוסיה האזרחית...“

ההכרח לתכנן את מערכת החימוש לקראת הסיכוי של לחמה אטומית — הם הם אשר רק חודשים מספר לפני-כן נהגו להצביע על כך כי דרכי ה-פעולה של יריבינו יהיו ודאי בעתיד הקרוב מוש-תתים על המשכת הנוהג לעורר מלחמות-משניות ולא להתערב בהן ישירות, אלא במידה מצומצמת מאוד. עתה רואים אנו כיצד התערבות כזו בתוך מאבקים באזורי-מושבות — אשר בעבר לא נקטו בה אלא במידה מועטת עד להפליא — מופעלת בהיקף רחב יותר; ויש לשער כי היא תפותח תת-פתחות מוגברת, והיא עשויה להפוך לנשק קטלני. הקו הכללי המציין את המלחמות המשניות הוא התביעות הרבות שהן מציגות בפני צבאות היבשה — לעומת ציי-המלחמה וחילות-האוויר, הגם שאלה כאלה עשויים למלא בהן תפקיד רב-ערך. ואילו בתוך צבאות-היבשה מבליטות מלחמות כאלו את חשיבותו של גורם כוח-האדם, ובמיוחד של חיל-האוויר. הכרחי הדבר כי היכולת להלחם בממדים כאלה ועל דמה כזו, לא תאבד. ואפילו באם יצריך הדבר פשרה מסוימת באשר להרכב הכוחות, למען יאפשר גם שימוש כזה בהם. ככל שאיננו מניחים שפורענות של מלחמה רבתי קרובה מאוד, קשה לראות סיבות מדוע נתחיל להחשיב פחות את

כרוך בהשמדה המוגנית של האוכלוסיה האזרחית. כן יש לזכור כי בצד נאט"ו — מהוות ארצות-הברית את בית-הגשק העיקרי המכיל את פצצות הרבתי האטומיות שנועדו לשימוש אסטרטגי. האמריקאים נוטים לראות באלו משען רב. רואים הם אותן כי אמצעי היחיד שיש בו משום משקל-שכנגד לעדיפות הרבה של הצבא הסובייטי, וצבאות המדינות-הנילו-ות, בכוח האדם ובכלי נשק מסורתיים. קשה להניח כי יהיו נוטים לותר עליהם. אם נעמוד בפני השאלה שמה כדאי יותר לקבל את הודאות של תבוסה במלחמה רבתי ובלבד ש-נמנע מאימות של התנגשות אטומית — ודאי שיש לחשוב כי התשובה תהיה — „לא“.

לפי שורת-ההגיון אמנם קשה לראות כיצד יכולה להתגן תשובה אחרת:

אכן, אין זו עדיין המלה-האחרונה בנושא זה. ראשית כל, הגם שכלי נשק אטומיים עשויים לשמש — וסבור הנני כי שימשו בפועל — עצרון בפני תוקפנות בכוח הגשק — אין הם בגדר עצרון בפני תוקפנות בעולם המחשבות. וכן אין כלי נשק אטו-מיים — ודאי שלא כלי נשק כגון פצצת המימן — מתאימים בשביל שימוש במלחמות הקטנות. אולם אותם אנשים עצמם אשר הרבו זה עתה לדבר על